

Egy „ismeretlen” jogintézmény: a kénysztörítés

1) Általános tudnivalók

Ha megkérdezzük egy átlag állampolgárt, hogy milyen gazdasági társaságokkal szemben megindított eljárásokról tud, elsősre valószínűleg a csőd- vagy felszámolási eljárás jut eszébe. Van azonban még egy rendkívül fontos jogintézmény, amely mennyiségét és fontosságát tekintve felveszi a versenyt az előbbiekben említettekkel, ez pedig nem más, mint a kénysztörítés.

Sok esetben fordul elő, hogy egy gazdálkodó jogalany megszüntetése nem lehetséges másképp, csak közhatalmi aktus (értsd bírósági döntés) igénybevételével. Ez többnyire azért fordul elő, mert a társaság nem rendelkezik olyan mértékű fellelhető vagyonnal, amely az esetleges felszámolási eljárást fedezné. A jogalkotó ezért arról döntött, hogy a hosszú és költséges felszámolási eljárások számának csökkentése érdekében létrehoz egy olyan jogintézményt, amelyet alkalmazni lehet az olyan cégek ellen, melyek nem tartják be a működésükre vonatkozó előírásokat.

Már az elején fontos kitérni a kénysztörítés és felszámolási eljárás közti eltérésekre. Ahogy a fentiekben is említésre került, a kénysztörítési eljárás jogintézményét a jogalkotó azért alkotta meg, hogy a költséges felszámolási eljárások számát csökkentse. A két eljárás közül a kénysztörítési eljárás élvez elsőbbséget, s csak akkor van lehetőség felszámolási eljárás indítására, ha annak anyagi feltételei adottak, illetve ha az eljárás alá vont cégnek olyan vagyonnal rendelkezik, amelyre tekintettel igény merült fel.

A cégbíróság három esetben rendelheti el kénysztörítési eljárás megindítását:

- a) ha a cégbíróság a céget megszüntnek nyilvánítja,
- b) a cég a végelszámolást három éven belül nem fejezte be és törítése iránt kérelmet nem terjesztett elő,
- c) a cég jogutód nélküli megszűnését előidéző ok következett be, és végelszámolási eljárás lefolytatásának nincs helye.

Nincsen azonban helye kénysztörítési eljárás megindításának a cég fizetéseképtelenségét megállapító végzés meghozatalát követően, valamint abban az esetben, ha a büntetőügyben eljáró bíróság vagy az ügyész a cégbíróságot arról értesíti, hogy a céggel szemben büntetőjogi intézkedés alkalmazására kerülhet sor.

Fontos kiemelni, hogy a kénysztörítési eljárás során a cég üzletszerű gazdasági tevékenységet nem folytathat. A kénysztörítési eljárás megindulásával a hitelezők érdekvédelme is nagyobb hangsúlyt kap, ettől kezdve ugyanis a cég képviselője a hitelezői érdekek figyelembevételével köteles eljárni és a kénysztörítés kezdő időpontjától a cég vagyonával kapcsolatos semmilyen jognyilatkozatot nem tehet fő szabály szerint.

Amennyiben a kénysztörítési eljárás jogerősen megindult, onnantól nincsen visszaút, a cégbíróság nem dönthet annak megszüntetéséről.

A kénysztörítési eljárás nemperes eljárás, amelyre a Pp. szabályait kell alkalmazni a nemperes eljárás sajátosságából eredő eltérésekkel.

2) A kényszertörlesztés lefolytatása

A kényszertörlesztési eljárás az eljárás megindításáról szóló jogerős végzés cégbíróóság által Cégbizonylatban történő közzétételével veszi kezdetét. Az eljárás kezdő időpontja a Cégbizonylatban történő közzététel napja.

Az eljárás megindításáról szóló végzésében a cégbíróóság felhívást tesz közzé arra vonatkozóan, hogy akinek

- a) a céggel szemben követelése van
- b) tudomása van arról, hogy a cég ellen bírósági, közjegyzői vagy más hatósági eljárás van folyamatban
- c) valamely, a cég tulajdonában lévő eszköz van a birtokában, vagy a cég vagyontárgyára vonatkozó joga van bejegyezve
- d) tudomása van a kényszertörlesztés közzétételének napját megelőző évben a cég vagyonában bekövetkezett változásról,
- e) esetleg bérkövetelése van a céggel szemben

az a személy ezen tényt a közzétételt követő 60 napon belül jelentse be a cégbíróóságnak.

A céggel szembeni követelés bejelentése esetén a bejelentőnek nyilatkoznia kell a követelés összegéről, jogcíméről, keletkezésének és esedékességének időpontjáról.

A cég vagyoni helyzetének tisztázása érdekében a kényszertörlesztést elrendelő végzés közzétételével egyidejűleg a cégbíróóság megkeresi a közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartást vezető szervezeteket, pénzforgalmi szolgáltatókat és befektetési vállalkozókat is. Az említett szervezetek 30 napon belül, ellenszolgáltatás nélkül kötelesek az adatszolgáltatási kérelmet teljesíteni.

A cégbíróóság felhívja az elérhető vezető tisztségviselőt és tagokat a cég vagyonára és kötelezettségeire vonatkozó információk közlésére. Amennyiben ezen tájékoztatási (együttműködési) kötelezettséget megszegi az erre felhívott személy, úgy a cégbíróóság 100 000 Ft-tól 900 000 Ft-ig terjedő, ismételten is kiszabható pénzbírsággal sújtja.

A kényszertörlesztési eljárás során a vezető tisztségviselő köteles a jogszabályokban meghatározott adókötelezettségeket teljesíteni, valamint a kényszertörlesztési eljárást megelőző nappal mint mérlegfordulónappal, számviteli beszámolót készíteni s azt közzétenni. A számviteli beszámolót ez esetben nem kell a jóváhagyásra jogosult testületnek elfogadnia.

A kényszertörlesztési eljárás során az elérhető vezető tisztségviselő köteles a kényszertörlesztési eljárást elrendelő végzés közzétételét követő húsz napon belül a kényszertörlesztés alatt álló társasággal jogviszonyban álló munkavállalók részére a kényszertörlesztési eljárás kezdő időpontjáig esedékes bért kifizetni.

A cégbíróóság értesíti a cég korábbi vezető tisztségviselőjét és korlátlanul felelős tagját, vagy korlátolt felelősséggel működő cég esetén a többségi befolyással rendelkező tagot, ha adat merül fel arra, hogy a cég a kötelezettségeit nem teljesítette abban az időszakban, amikor az érintett személy a cég cégjegyzékében bejegyzett vezető tisztségviselője vagy tagja volt. A cégbíróóság értesíti ezen kívül a cégjegyzékbe bejegyzett, eltiltással fenyegetett személyeket is arról, hogy az eljárásban az eltiltásra okot adó körülmény merült fel. A cégbíróóság az értesítésben harmincnapos határidővel nyilatkozattételre hívja fel az érintett személyt, hogy

vitatja-e a céggel szemben bejelentett követeléseket, cég által megvalósított mulasztást, továbbá felhívja, hogy nyilatkozzon azokról az intézkedésekről, amelyeket megtett annak érdekében, hogy a cég az őt terhelő jogszabályi rendelkezéseket teljesítse. A nyilatkozattételi határidő egy alkalommal 30 nappal meghosszabbítható.

Speciális előírások vonatkoznak arra az esetre, ha a kénysztörelési eljárás ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányul. Ebben az esetben a cégbíróság a vagyonfelmérés során csupán az ingatlanügyi hatóságot köteles megkeresni, s elmarad a tagok és vezető tisztségviselők a cég vagyonára vonatkozó tájékoztatás iránti felhívása is.

3) A kénysztörelés befejezése és a tagok és vezető tisztségviselők felelőssége

Ha a cégbíróság azt állapítja meg, hogy a céggel szemben követelés bejelentésére nem került sor, valamint a cég vagyonával kapcsolatos bejelentés vagy adatszolgáltatás nem érkezett, a céget eltiltás mellőzése mellett törli a cégjegyzékből.

Abban az esetben, ha a céggel szemben követelés bejelentésére került sor, de a vagyonfelmérés alapján a cég vagyontalan, vagy vagyona nem fedezi a várható felszámolási költségeket, a céget törli a cégjegyzékből és rendelkezik az eltiltásról. Az eltiltást mellőzi a cégbíróság, ha a bejelentett követelés kielégítésre kerül.

Ha a céggel szemben követelés bejelentésére került sor és a vagyonfelmérés adatai alapján a cégbíróság megállapítja, hogy a cég vagyona előreláthatóan fedezi a várható felszámolási költségeket, vagy a cég vagyona valószínűsíthetően fedezetelvonó ügylet miatt jelentősen csökkent vagy fedezetelvonó ügylet miatt nincs vagyona, akkor a cégbíróság a kénysztörelési eljárást megszünteti, és kezdeményezi a cég ellen felszámolási eljárás megindítását.

Ha a céggel szemben követelés bejelentésére nem került sor, azonban a cég fellelhető vagyonnal rendelkezik, a cégbíróság - eltiltás mellőzése mellett - a céget törli a cégjegyzékből, és rendelkezik a vagyonnak a tagok közötti felosztásáról azzal, hogy az eljárással felmerült költségek viselésére a tagokat egyetemlegesen kötelezi.

Korlátozott tagi felelősséggel működő cég törlése esetén, a cég cégjegyzékből történő törlésének időpontjában a cégjegyzékbe bejegyzett tagja korlátlanul felel a cég hitelezőjének kielégítetlen követelése erejéig, ha korlátolt felelősségével visszaélt. Többszemélyes társaság esetén a tagok felelőssége egyetemleges.

Kérdés, hogy mi minősül „korlátozott felelősséggel visszaélésnek”. A Ctv. alapján olyan esetek, amelyekben a tagok tartósan olyan üzletpolitikát folytatnak, amelyről tudták, hogy tudták, vagy általában elvárható gondosság mellett tudniuk kellett, hogy ezen üzletpolitikájuk a társaság törvényes működésével nyilvánvalóan ellentétes.

Különös felelősségi szabályok vonatkoznak a volt tagokra is. Azon személyek, akik a kénysztörelési eljárás megindulását megelőző 3 éven belül ruházták át társasági részesedésüket és a korlátolt felelősségükkel visszaéltak, vagy rosszhiszeműen ruházták át a részesedésüket, a kielégítetlen követelések erejéig korlátlanul felelnek a cég hitelezőivel szemben. Ha több tag érintett, abban az esetben felelősségük egyetemleges. A korlátlan felelősség alól abban az esetben mentesülhet a tag, ha bizonyítja, hogy az átruházás során jóhiszeműen és a hitelezői érdekek figyelembevételével járt el.

Szigorú felelősségi szabályok vonatkoznak a kénysztöreléssel megszünt cégek vezető tisztségviselőire is. Kénysztöreléssel törölt cég esetén a vezető tisztségviselő ideértve a kénysztörelési eljárás előtt a cégjegyzékből törölt vezető tisztségviselőt is - az okozott hátrány erejéig felel a kielégítetlenül maradt hitelezői követelésekért, ha a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően feladatait nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el, és emiatt a cég vagyona csökkent vagy a hitelezők követeléseinek kielégítése meghiúsult.

A cégtörvény megadja a „fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet” időpontját is, amely nem más, mint az a pillanat, amikor a cégvezető látta vagy elvárható gondossággal látnia kellett volna, hogy a cég nem lesz képes esedékességkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket.

A taghoz hasonlóan a vezető tisztségviselő is mentesülhet a felelősség alól abban az esetben, ha bizonyítja, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet nem az ő tevékenysége alatt vagy miatt következett be, vagy az ilyen helyzet bekövetkezését követően az adott helyzetben ilyen személytől elvárható gondossággal járt el.